

Sivistyslautakunta

Pöytäkirja

Aika 27.01.2021 16:00 - 19:51
Paikka Sähköinen Teams-kokous

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Osallistujat	Mäkynen Maria	puheenjohtaja	poistui esteellisenä 5 §:n liitteen kohdan 6 Lasten ja nuorten vastuualue käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 18.21–18.22.
	Niinistö Sari	varapuheenjohtaja	toimi puheenjohtajana 5 §:n liitteen kohdan 6 Lasten ja nuorten vastuualue käsittelyn ja päätöksenteon ajan klo 18.21–18.22, poistui 7 §:n käsittelyn aikana klo 18.58.
	Uosukainen Kimi	jäsen	poistui esteellisenä 5 §:n liitteen kohdan 6 Lasten ja nuorten vastuualue käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 18.21–18.22.
	Viinikka Anneli	jäsen	
	Salomäki Eemeli	jäsen	

Oksanen Reijo	jäsen	
Metsäranta Sami	jäsen	
Mäkelä Martti	jäsen	
Kaitainen Marja	jäsen	
Lientola Elisa	jäsen	
Kaakinen Risto	jäsen	
Uotinen Piia	jäsen	
Vahter Merja	kaupunginhallituksen edustaja	saapui klo 17.56 asiantuntijaesittelyn aikana
Granqvist Tiina	sivistysjohtaja, esittelijä	
Kilponen Lassi	vastuualuejohtaja, esittelijä	
Turunen Heikki	vastuualuejohtaja, esittelijä	
Ylä-Sankola-Peltola Mari	rehtori	
Palmi-Felin Salla	kirjastopalvelujohtaja	
Kivilahti Jouni	nuorisotoimenjohtaja	
Harju Mika	päivähoitojohtaja	
Manninen Päivi	henkilöstön edustaja	
Karetjoki Miia	johtava controller	asiantuntija § 4 klo 16.00- 18.25
Kovero Anniina	hallintopäällikkö, pöytäkirjanpitäjä	
Nimi	Tehtävä	Lisätieto

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Poissa

Svärd Lassi

nuorisovaltuuston
edustaja

Sivistyslautakunnan puolesta

Maria Mäkynen

Anniina Kovero

Sari Niinistö (5 §:n liitteen kohta 6)

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty 1.2.2021

Marja Kaitainen

Elisa Lientola

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa
<http://www.lahti.fi> 01.02.2021

Anniina Kovero
hallintopäällikkö

§	Otsikko	Sivu
§ 1	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	5
§ 2	Pöytäkirjan tarkastajat	6
§ 3	Sivistyslautakunnan kokousten menettelytavat ja pöytäkirjan nähtävillä pitäminen jäljellä olevan toimikauden ajaksi	7
§ 4	Sivistyksen palvelualueen käyttösunnitelma 2021	12
§ 5	Saatavien poistaminen sivistyksen palvelualueen vuoden 2020 tileistä	16
§ 6	Valtuustoaloite: Koko Lahti kiusaamista vastaan: Tunnetaidot keskiöön	18
§ 7	Tiedoksi merkittävät asiat	30
§ 8	Muut asiat	32

Sivistyslautakunta

Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 27.01.2021

§ 1

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja
Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 27.01.2021

nro 1

§ 2

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin jäsenet Marja Kaitainen ja Elisa Lientola.

§ 3

Sivistyslautakunnan kokousten menettelytavat ja pöytäkirjan nähtävillä pitäminen jäljellä olevan toimikauden ajaksi

396/00.01.01.01/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Hallintopäällikkö Anniina Kovero, p. 050 398 5501

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää sivistyslautakunnan kokouskutsujen tiedoksi antamisesta, sähköisestä kokouksesta, kokousten asiantuntijoista, pöytäkirjan tarkastamisesta ja pöytäkirjojen nähtävillä pitämisestä perusteluosassa esitetyn mukaisesti.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Sivistyslautakunta päivitti 31.3.2020/27 § päätöstään sivistyslautakunnan kokousten menettelytavoista ja pöytäkirjan nähtävillä pitämisestä jäljellä olevan toimikauden ajaksi.

Kokousten menettelytapoja on tullut tarve päivittää sähköisen kokousjärjestelmän ja pöytäkirjan tarkastamisen osalta.

Kokouskutsujen tiedoksi antaminen

Hallintosäännön 11 §:n mukaan kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsu on annettava tiedoksi toimielimen jäsenille ja muille, joilla on oikeus tai velvollisuus olla läsnä kokouksessa, vähintään kolme päivää ennen kokousta toimielimen päättämällä tavalla. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä. Kokouskutsu ja esityslista voidaan lähettää myös sähköisessä muodossa.

Kokouskutsu liitteineen julkisten asioiden osalta julkaistaan pdf-tiedostomuotoisena sähköisesti kaupungin verkkoympäristöön osoitteeseen www.lahti.fi viimeistään kolme arkipäivää ennen kokousta.

Julkinen esityslista liitteineen ja oheismateriaaleineen julkaistaan lisäksi luottamustoimielinten sähköiseen kokousjärjestelmä Cloud Meetingiin.

Salaisten asioiden osalta esityslista liitteineen ja oheismateriaaleineen julkaistaan sähköinen kokousjärjestelmä Cloud Meetingissä viimeistään kolme arkipäivää ennen kokousta läsnä olevien toimielinten jäsenten ja niiden, joiden tehtäviin ko. asian käsitteleminen kuuluu, nähtäville. Sähköisesti toimitettua salaista aineistoa ei tule tallentaa.

Päätettävään asiaan liittyvät muut mahdolliset asiakirjat ja aineistot voidaan tarvittaessa tuoda nähtäville kokoukseen.

Mahdolliset lisäasiat jaetaan kokouksessa pöydälle.

Mikäli lautakunnan varsinainen jäsen on estynyt saapumasta kokoukseen, hänen on hallintosäännön 13 §:n mukaan kutsuttava varajäsen sijaansa.

Toimielimen jäsen voi kutsua varajäsenen kokoukseen käsittelemään asiaa, jonka käsittelyyn hän ei voi itse esteen tai esteellisyyden vuoksi osallistua. Myös puheenjohtaja, esittelijä ja pöytäkirjanpitäjä voivat toimittaa kutsun varajäsenelle.

Lautakunnan jäsenet ja muut kokoukseen kutsutut huolehtivat salaisten asioiden osalta aineistot takaisin lautakunnan pöytäkirjanpitäjälle tuhottavaksi.

Sähköinen kokous

Hallintosäännön 10 a §:n mukaisesti toimielin voi pitää kokouksen sähköisesti.

Sivistyslautakunnan kokoukset voidaan pitää sähköisesti.

Kokousten asiantuntijat

Läsnäolo- ja puheoikeutta toimielinten kokouksessa koskevassa hallintosäännön 17 §:ssä säädetään, että muiden kuin 17 §:ssä nimenomaisesti mainittujen läsnäolosta ja puheoikeudesta kaupungin toimielimissä päättää asianomainen toimielin.

Palveluyksiköiden esimiehet toimivat sivistyslautakunnan kokouksissa pysyvinä asiantuntijoina. Pöytäkirjanpitäjänä toimii ensisijaisesti hallintopäällikkö ja hänen ollessaan estynyt tai esteellinen hänen sijaisensa.

Pöytäkirjan tarkastaminen

Pöytäkirja tarkastetaan sähköisesti. Pöytäkirja tarkastetaan sähköisellä allekirjoituksella, vahvaa tunnistautumista käyttäen. Mikäli liitteisiin on tehty muutoksia, myös ne asetetaan tarkastettavaksi.

Kokouksen puheenjohtajalle ja pöytäkirjan tarkastajille ilmoitetaan sähköpostilla etunimi.sukunimi@lh.lahti.fi, milloin pöytäkirja on tarkastettavissa. Pöytäkirja tulee tarkastaa viimeistään kokousta seuraavan viikon maanantaina, tai mikäli se on pyhäpäivä, seuraavana arkipäivänä.

Pöytäkirjan nähtävillä pitäminen

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Pöytäkirja siihen liitettyine muutoksenhakuohjeineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: Ao. palveluyksiköt, Konsenipalvelut/kirjaamo

§ 4

Sivistyksen palvelualueen käyttösuunnitelma 2021

241/02.00.00.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Sivistysjohtaja, Tiina Granqvist, 050 383 6574

Johtava controller, Miia Karetjoki, 044 482 0656

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä liitteenä olevasta sivistyksen palvelualueen käyttösuunnitelmasta sivistyslautakunnan alaisten yksiköiden käyttösuunnitelman vuodelle 2021:

- palvelualueen yhteiskustannukset (sitova toimintakate)
- lasten ja nuorten kasvu vastuualue (sitova määräraha ja tuloarvio)
- osaaminen ja tieto vastuualue (sitova määräraha ja tuloarvio)
- Wellamo-opisto (sitova toimintakate).

ja päättää hyväksyä

- käyttösuunnitelmaan sisältyvän liitteen 2 mukaisen luettelon tositteiden hyväksyjistä ja
- käyttösuunnitelman luvun 1. mukaisesti viranhaltijapäätösten nähtävillä olosta.

Käsittely

Esittelijän toiveesta liite "Sivistyksen palvelualueen käyttösuunnitelma 2021" käsiteltiin kohta kohdalta.

Puheenjohtaja Maria Mäkynen ilmoitti olevansa esteellinen kohdan 6 Lasten ja nuorten vastualueen osalta. Esteellisyys todettiin hallintolain 28 § 1 momentin 5 kohdan perusteella (Lahden 4H-yhdistys ry). Puheenjohtaja Maria Mäkynen poistui kohdan 6 Lasten ja nuorten kasvun vastualueen käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Puheenjohtajana kohdan 6 Lasten ja nuorten vastualueen osalta toimi varapuheenjohtaja Sari Niinistö.

Jäsen Kimi Uosukainen ilmoitti olevansa esteellinen kohdan 6 Lasten ja nuorten vastualueen kohdan osalta. Esteellisyys todettiin hallintolain 28 § 1 momentin 5 kohdan perusteella (Lahden 4H-yhdistys ry). Jäsen Kimi Uosukainen poistui kohdan 6 Lasten ja nuorten kasvun vastualueen käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Perusteluosa

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Lahden kaupunginvaltuusto päätti 23.11.2020 § 97 vuoden 2021 talousarviosta sekä taloussuunnitelmasta vuosille 2021—2023.

Hyväksytyn talousarvion perusteella palvelualueet ja niihin sisältyvät taseyksiköt laativat kaupungin hallintosäännön § 37 ja kaupunginhallituksen 30.11.2020 § 321 hyväksymän toimeenpano-ohjeen mukaisesti käyttösuunnitelmat, joissa jaetaan määrärahat ja tuloarviot käyttötarkoitusten mukaisesti sekä asetetaan tarkennettuja tavoitteita.

Hallintosäännön 42 §:n 5 momentin mukaan lautakunnan, jaoston tai muun toimielimen on vuosittain määrättävä sekä ilmoitettava kaupungin kirjanpidosta vastaavalle yksiköille ne henkilöt, jotka sen puolesta hyväksyvät menotositteet. Menotositteiden hyväksyjät päätetään osana käyttösuunnitelmaa.

Sivistyksen palvelualueella on valmisteltu yhdessä konsernihallinnon talouspalvelujen kanssa "Sivistyksen palvelualueen käyttösuunnitelma vuodelle 2021". Siinä esitetään vastuualueittain ja yksiköittäin vuoden 2021 määrärahojen jakautuminen sekä menotositteiden hyväksyjät.

Sivistyksen palvelualueen vuotuiset toistuvaisavustukset päätetään käyttösuunnitelman yhteydessä. Muut mahdolliset kertaluonteiset avustukset ja hankkeiden kuntarahoitusosuudet päätetään viranhaltijapäätöksillä käyttösuunnitelman hyväksymisen jälkeen.

Kaupunginvaltuusto on 14.12.2020 § 108 päättänyt 1.1.2021 voimaantulevista hallintosäännön muutoksista. Käyttösuunnitelmassa määrärahat ja tuloarviot on kohdistettu sitovuuksittain kaupunginvaltuuston 23.11.2020 § 97 hyväksymän vuoden 2021 talousarvion mukaisesti. Hallintosäännön muutosten vaikutukset talousarvioon ja käyttösuunnitelmiin valmistellaan ja tuodaan päätöksentekoon lisätalousarviovalmisteluna 2021. Samalla tehdään muutokset määrärahoihin ja tuloarvioihin. Toiminta järjestetään hallintosäännön mukaisesti 1.1.2021 alkaen.

Kaupunginvaltuusto on 14.12.2020 § 109 myös päättänyt 1.6.2021 voimaantulevista hallintosääntömuutoksista, joiden vaikutukset käyttösuunnitelmiin päivitetään keväällä 2021.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Toimenpiteet

Ote: ao palveluyksiköt, Provincia Oy/ostoreskontra,
konsernihallinto/talousoalvelut

Liitteet

Sivistyksen palvelualueen käyttösuunnitelma 2021

§ 5

Saatavien poistaminen sivistyksen palvelualueen vuoden 2020 tileistä

70/02.00.01.01/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Johtava controller, Miia Karetjoki, 044 482 0656

Sivistysjohtaja, Tiina Granqvist, 050 383 6574

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä saatavien poistamisen vuoden 2020 tileistä ja kirjaamisen luottotappiona yhteensä 169 347,45 euroa perusteluosan erittelyn mukaisesti.

Perusteluosa

Lahden kaupungin hallintosäännön mukaan lautakunta tai jaosto päättää alaistensa yksiköiden osalta 25 000 - 250 000 euron ja kaupunginhallitus yli 250 000 euron luottotappioista sekä omaisuuden arvonalentumisista. Alle 25 000 euron luottotappiot hyväksyy kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja tai taseyksikön johtaja viranhaltijapäätöksellä.

Lautakunta päättää alaistensa yksiköiden osalta niiden maksujen, korvausten ja muiden saatavien poistamisesta, joita ei ole

ulosottomenettelyllä tai muulla tavalla pystytty perimään tai joiden periminen muista syistä ei ole mahdollista.

Luottotappioksi kirjattujen saamisten perintää jatketaan jälkiperinnässä, kunnes saatava on maksettu, vanhentunut tai muutoin on käynyt ilmi, että perintää ei kannata jatkaa. Perintätoimenpiteet perustuvat asiakkaan maksukyvyssä tapahtuviin muutoksiin. Lahden kaupungin saatavien perinnän järjestämisestä vastaa Provincia Oy.

Sivistyslautakunnan alaisten yksiköiden luottotappiot vuoden 2020 tilinpäätökseen:

- sivityksen palvelualue yhteiset	1 329,13
- varhaiskasvatus	139 652,53
- nuorisopalvelut	270,98
- kirjastopalvelut	20 926,37
- lukiokoulutus	61,25
- Wellamo-opisto	7 107,19
- YHTEENSÄ	169 347,45 euroa

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: ao palveluyksiköt, Provincia Oy/kirjanpito,
konsernihallinto/talouspalvelut

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 27.01.2021

§ 6

Valtuustoaloite: Koko Lahti kiusaamista vastaan: Tunnetaidot keskiöön

498/00.01.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Opiskeluhuollon palvelupäällikkö Eija Kinnunen p. 050 539 1660

Opetuksen palvelupäällikkö Johanna Saasatamoinen p. 044 416 3159

Palvelupäällikkö Leena Miettinen p. 040 700 2340

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Vastuualuejohtaja, Lasten ja Nuorten kasvu Kilponen Lassi

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen seuraavan:

Lahden sivistyspalveluissa jatketaan lapsiin ja nuoriin kohdentuvia kiusaamisen vastaisia toimia ja tunnetaitojen opettamista. Kasvatus- ja opetushenkilöstölle jatketaan täydennyskoulutusta tunnetaitojen opettamiseen. Vanhempien kanssa toteutettua yhteistyötä jatketaan vanhemmuuden tukemiseen ja tunnetaitojen harjoitteluksi. Lasten ja nuorten digitaitoja kehitetään edelleen, johon osana kuuluu sosiaalinen media.

Perusteluosa

Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä on laatinut valtuustoaloitteen: Koko Lahti kiusaamista vastaan: Tunnetaidot keskiöön.

Valtuustoaloitteessa tuodaan esiin muun muassa kiusaaminen ja kiusaamisen vastaisen ennaltaehkäisevän työn merkitys. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Kiusaamisen kokemukset ovat merkittäviä riskitekijöitä myös syrjäytymisen taustalla. Valtuustoaloitteessa tuodaan myös esiin opetushenkilöstön koulutustarve tunnetaitojen koulutukselle ja vanhemmuuden tukeminen. Aloitteessa tuodaan esille lasten ja nuorten tunnetaitojen harjoittamisen merkitys ja taidot toimia sosiaalisessa mediassa.

Nykytilanteen kuvaus

Lahden perusopetuksen toimintaa kouluissa ohjaa perusopetuksen opetussuunnitelma (2016). Koulun toimintakulttuurin toteuttaminen on tietoista ja suunnitelmallista kehittämistä. Hyvinvoinnin näkökulma ulottuu kaikkeen koulun toimintaan ja ohjaa jokaisen työskentelyä. Koulun toimintakulttuurissa keskeistä on oppilaiden osallisuus sekä yhteisön vuorovaikutussuhteiden ja luottamuksen ilmapiirin vahvistaminen. Oppilaita rohkaistaan ilmoittamaan havaitsemastaan tai kohtaamastaan kiusaamisesta aikuiselle. Ilmiön yhteinen käsitteleminen jo etukäteen auttaa oppilaita tunnistamaan kiusaamisen muodot, tuntemaan koulun toimintatavat ja eri ammattilaiset sekä toimimaan myös ahdistavissa tilanteissa. Näitä taitoja harjoitellaan osana koulupäivää ja –viikkoa. Lahdessa tehdään suunnitelmallisesti kiusaamisen vastaista työtä. Painopiste on varhaisessa ja ennaltaehkäisevässä työssä. Käytössä olevat

ennaltaehkäisevän ja varhaisen puuttumisen toimintamallit on kuvattu liitteessä (Liite 1).

Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. Lahden perusopetus järjestää vanhemmille koulutus-, keskustelu- ja tiedotustilaisuuksia ajankohtaisista opetukseen ja kasvatukseen liittyvistä asioista.

Lahden varhaiskasvatuksessa toteutettu kiusaamisen vastainen työ ja tunnetaitojen harjoittelu

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen ehkäisy on vaikuttamista lapsiryhmän toimintaan, turvallisen ryhmän luomista ja vuorovaikutus- ja tunnetaitojen vahvistamista. Konfliktien ja riitojen oikeanlainen ja oikeanaikainen ratkaisu nähdään kiusaamisen ehkäisyinä.

Tehokkaan kiusaamisen ehkäisyn avulla voidaan vaikuttaa merkittävästi lasten hyvinvointiin niin varhaiskasvatuksessa kuin myöhemmin koulussa. Kiusaamisen ehkäisyssä olennaista on sosiaalisten taitojen sekä vuorovaikutustaitojen opettaminen mahdollisimman varhain. Aikuisen tärkeä tehtävä on opettaa lapsille näitä taitoja ja auttaa lapsia liittymään ryhmään sekä ylläpitämään ystävyysuhteita. Turvallinen ja lämmin suhde aikuiseen sekä hyvä ilmapiiri luovat edellytykset ystävyysuhteiden syntymiselle. Vastavuoroiset ja tasavertaiset ystävyysuhteet suojaavat lapsia monilta negatiivisilta asioilta, kuten kiusaamiselta. Lapsena hyvin opitut sosiaaliset taidot ja empatia-kyky vaikuttavat positiivisesti lapsen hyvinvointiin sekä koulunkäyntiin ja myöhemmin jopa työelämään.

Varhaiskasvatuksessa aikuisen tehtävä on kantaa vastuu kiusaamistilanteista, niihin puuttumisesta sekä ennaltaehkäisystä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edellyttää pedagogisen toiminnan dokumentointia. Se on varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen keskeinen työmenetelmä. Se on jatkuva prosessi, jossa havainnot, dokumentit ja niiden vuorovaikutuksellinen tulkinta muodostavat ymmärrystä pedagogisesta toiminnasta.

Pedagoginen dokumentointi tuottaa tietoa lasten elämästä, kehityksestä, kiinnostuksenkohteista, ajattelusta, oppimisesta ja tarpeista sekä lapsiryhmän toiminnasta konkreettisella ja monipuolisella tavalla.

Pedagoginen dokumentointi on tärkeä osa kiusaamisen vastaista työtä.

Havainnointi lapsiryhmästä ja siellä vallitsevista suhteista on työn pohja. Havainnoinnin tarkoitus ei ole kerätä ongelmakohtia, vaan luoda kokonaiskuva siitä, mitä ryhmässä tapahtuu. Aikuisen oppii tuntemaan lapsiryhmän keskinäistä vuorovaikutusta ja ymmärtämään heidän käyttäytymistään.

Kiusaaminen on aina myös kodin ja varhaiskasvatuksen yhteinen asia.

Vanhemmille on tiedotettu varhaiskasvatuksen toimintatavoista kiusaamistilanteista esim. tutustumiskeskusteluissa, vanhempainilloissa ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä. Havaintojen dokumentointi on hyvä menetelmä, kun keskustellaan vanhempien kanssa siitä, mitä lapsen varhaiskasvatuspäivän aikana tapahtuu. Hyvä yhteistyö huoltajien kanssa luo edellytykset avoimelle keskustelulle. Hyvä kasvatusyhteistyö lisää lapsen, lapsiryhmän ja koko varhaiskasvatusyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta ja ennalta ehkäisee kiusaamista.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot voidaan oppia ja opettaa varhaiskasvatuksessa. Lapsia autetaan tunteiden ilmaisussa ja

itsesäätelyssä. Lasten tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita. Tunnetaitoja harjoitellaan arjen tapahtumien ohella tavoitteellisesti esimerkiksi erilaisten tunnekasvatusmateriaalien avulla sekä osana muuta toimintaa. Lahden varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on ollut mahdollisuus osallistua erilaisiin tunne- ja vuorovaikutustaitoja käsitteleviin koulutuksiin erilaisten hankkeiden ja täydennyskoulutusten kautta. Esim. Lapsen mieli-mielenterveystaitoja varhaiskasvatukseen koulutus toteutettiin verkkokoulutuksena syksyllä 2020. Koulutus piti sisällään uutta tietoa ja materiaalia kieli- ja kulttuuritietoihin tunne- ja kaveritaitomenetelmiin.

Kiusaamisen vastaista työtä Lahden perusopetuksessa

Yhteisöllinen opiskeluhoito on kokonaisuudessaan kiusaamisen vastaista työtä. Opiskeluhoillon toteutumista arvioidaan Lahdessa vuosittain sähköisen kyselyn avulla. Kyselyn tulosten perusteella, verrattaessa tuloksia viiden viime vuoden ajalta, on koulujen käytännöissä tapahtunut myönteistä kehitystä ja yhtenäistymistä. Opiskeluhoillon ohjausryhmässä tarkastellaan lisäksi THL:n kouluterveyskyselyiden ja terveyden edistämisasiivisuuden sekä KiVa-kyselyiden tuloksia. Koulukiusaaminen on viime vuosina ollut vähenemään päin sekä valtakunnallisesti että Lahdessa. Keskimäärin kuitenkin jokaisessa koululuokassa on oppilas, jota kiusataan viikoittain (5-7% oppilaita) ja lisäksi huolestuttava ilmiö on yksinäisyys. Lahdessa kaikki koulut ovat mukana KiVa-koulutoiminnassa ja Lahden kaupungilla on kuntalisenssi KiVa-koulutoiminnassa, joten osallistuminen ei ole yksittäisen koulun vastuulla.

Seuraavassa mainitaan muutamia kehittämistoimenpiteitä yhteisöllisessä opiskeluhuollossa

Mitä kuuluu -kysely

Mitä kuuluu-kysely on lahtelainen innovaatio yhteisölliseen opiskeluhuoltoon. Kyselyn tavoitteena on kuulla jokaisen oppilaan ajatuksia erityisesti oman luokkayhteisön tilanteesta, kerätä hyvinvointitietoa ja suunnitella tarvittavia tukitoimia kerätyn tiedon pohjalta. Sähköinen kysely toteutetaan jokaisessa koulussa 1-2 kertaa lukuvuoden aikana. Kyselyn avulla kartoitetaan luokkien tilanne ja puututaan tarvittaessa esimerkiksi kiusaamiseen tai työrauha – ja kaveriongelmiin.

Poissaoloihin puuttuminen

Poissaoloihin puuttumisen yhteistyömallia on täsmennetty osana Hyvinvointi tasa-arvo -hanketta ja psykologi- ja kuraattoripalveluiden kehittämistoimintaa. Malli löytyy oppilashuollon lahti.fi- sivustolta. Yhteistyössä lastensuojelun henkilöstön kanssa on kehitetty myös vanhempien tukitoimintaa. Poissaoloihin puuttuminen on tärkeää myös kiusaamiseen puuttumisen kannalta, sillä poissaolojen taustalta voi löytyä kiusaamista.

Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen työ

Opetushallituksessa on laadittu opas ja esittelymateriaali kiusaamisen vastaiseen työhön. Materiaaliin liittyy myös tulostettavia huoneentauluja. Kaikki materiaalit löytyvät täältä. Rehtorit ja oppilashuoltohenkilöstö perehdytetään tähän aineistoon tammikuussa 2021.

TUTKA Päijät-Hämeen turvataitokasvatusmalli hankkeen aikana on koottu ja kehitetty materiaalia turvataitokasvatukseen sekä laadittu Päijät-Hämeen alueen kuntiin turvallisuusohjeistus seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa.

Monessa koulussa, erityisesti itäisellä alueella sovelletaan restoratiivisen sovittelun mallia. Yläkouluissa käytetään Friends-ohjelmaa, vertaissovittelua ja Hyvää mieltä yhdessä- ohjelmaa ja Hyvän mielen koulu-ohjelmaa. Lahdessa on linjattu niin, että kaikissa kouluissa käytetään tunnetaitojen edistämiseksi ja kiusaamisen ehkäisemiseksi KiVa-koulu-ohjelmaa ja sen lisäksi koulun valitsemia muita ohjelmia. Parhailaan tutustutaan Vaasassa kehitettyyn Magis-peliin, josta esittely on sovittu tammikuulle.

Kevään 2021 aikana opettajille laaditaan kysely, jossa kartoitetaan koulussa tehtävää hyvinvointityötä laajasti ja erityisesti ehkäisevää päihdetyötä. Tämän kyselyn ja kiusaamisen ja häirinnän vastaisen uuden materiaalin ja ohjeistuksen pohjalta päivitetään yksikkökohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat jokaisessa koulussa. Kevään aikana rehtorikokouksessa käsitellään turvataitokasvatusmallia.

Tunnetaitoryhmät

Opiskeluhuollon henkilöstöstä osa on kouluttautunut tunne- ja tietoisuustaito-ohjaajiksi ja työskentelee luokkien ja ryhmien kanssa tarpeen mukaisesti. Myös muita tunnetaitoja kuntouttavia ryhmiä järjestetään erityisesti alakouluissa psykologien ja kuraattoreiden toimesta tai yhteistyössä erityisopettajien kanssa.

Chat –palvelu

Onks tää normaalia?-chat palvelu on vuonna 2018 Päijät-Hämeessä käyttöön otettu palvelu lapsille ja nuorille. Chatiin voi hakeutua nimettömänä keskustelemaan huolistaan, esimerkiksi kiusaamisesta tai häirinnästä. Tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle nuorelle huolen puheeksi ottamisen kanava, myös silloin, jos kynnys oman koulun aikuisen kanssa puhumiseen on jostakin syystä liian korkea.

Opiskeluhooltamo -toiminta

Opiskeluhooltamo on matalan kynnyksen kohtaamispaikka oppilaille, vuoden 2018 kunnallinen lastensuojeluteko, joka on levinnyt lukiokoulutuksesta myös perusopetuksen kouluihin. Hooltamoissa on erilaisia teemoja liittyen ystävyyteen, kaveritaitoihin ja muihin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemoihin. Hooltamotoimintaa järjestämässä ovat oppilashuoltohenkilöstön lisäksi olleet koulunuorisotyöntekijät, opinto-ohjaajat ja opettajat.

Koulunuorisotyö

Lahden kaupungin jokaisella yläkoululla on koulunuorisotyöntekijä. Koulunuorisotyön tavoitteena on turvallinen kouluyhteisö, jossa nuoret viihtyvät, oppivat ja tulevat toimeen keskenään. Nuorisotyö koulussa on ennaltaehkäisevää, opetusryhmien kanssa tehtävää työtä. Keskiössä on yhteisöllisyyden edistäminen koulussa. Nuorisotyön menetelmien avulla edistetään ryhmässä toimimisen valmiuksia ja lisätään vastuullista

vuorovaikutusta nuorten välillä. Tavoitteena on turvallinen kouluyhteisö, jossa nuoret viihtyvät, oppivat ja tulevat toimeen keskenään. Koulunuorisotyöntekijä innostaa nuoria järjestämään osallistavaa toimintaa. Toiminnalla lisätään aktiivisuutta sekä nuorten keskinäistä kanssakäymistä ja yhteistä tekemistä tavoitteena koulun me-hengen vahvistuminen.

Oppilaskuntatoiminta

Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Jokaisessa lahtelaisessa ala- ja yläkoulussa on oppilaskunta, joka on aktiivisesti mukana kehittämässä koulun toimintakulttuuria. Sen kautta lasten ja nuorten ääni tulee paremmin kuuluviin.

Kaikissa kouluissa valitaan lukuvuosittain oppilaiden keskuudesta koulun oppilaskunnan hallitus, joka osallistuu lukuvuoden aikana yhteiseen koulun toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Osallisuus on yksi tapa ennaltaehkäistä koulussa tapahtuvaa kiusaamista.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Lahden perusopetukseen on laadittu Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka on perusopetuksen opetussuunnitelmaa täydentävä asiakirja. Suunnitelma ohjaa kouluja huomioimaan ja toteuttamaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusperiaatteiden mukaista toimintaa, johon sisältyy mm. kiusaamisen vastainen työ.

Hyvinvointi tasa-arvo –hanke

Vuosina 2019–2020 toteutetun hankkeen yhtenä tavoitteena on ollut varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön mielenterveys- ja vuorovaikutusosaamisen lisääminen. Tavoitteena on ollut lisätä valmiuksia tukea lapsia, nuoria ja perheitä mahdollisimman varhain ja oikea-aikaisesti. Vuorovaikutus- ja mielenterveysosaamisen vahvistamiseksi hankkeessa on järjestetty koulutusta (MiniNepsy, Resto restoratiivinen ja sovitteleva yhteisö, Hyvää Mieltä yhdessä, Hyvän mielen koulu, Psykkisesti oireileva oppilas, Lapsen mieli, Positiivinen CV, Myönteinen tunnistaminen) varhaiskasvatuksen henkilöstölle, opettajille, avustajille ja opiskeluhuoltohenkilöstölle. Koulutusten avulla on vahvistettu henkilöstön osaamista lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin ja myönteisen vuorovaikutuksen vahvistamiseksi sekä haastavien vuorovaikutustilanteiden kohtaamiseksi. Koulutuksia jatketaan myös hankkeen päättymisen jälkeen.

Digitaitojen opettaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailta on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä. Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Digitaitojen oppimista ohjaa

Lahden perusopetuksen opetussuunnitelma (2016) ja Tieto- ja viestintätekniiikan (tv) pedagoginen suunnitelma.

Vaikka Lahden kaupungissa on jo runsaasti tunnetaitokasvatusta edistävää ja kiusaamista ehkäisevää toimintaa, sitä ei voi koskaan olla liikaa. Pidämme valtuustoaloitetta erittäin kannatettavana.

Liitteenä 2 kuvaus ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamalleista.

Ehdotamme, että tulevassa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa tämä aihe otettaisiin yhdeksi painopistealueeksi. Tulevissa alueellisissa hyvinvointiseminaareissa järjestettäisiin työpajat, joihin kutsuttaisiin perhekeskustoimijoita, nuoria, huoltajia ja päättäjiä ideoimaan uusia toimintamalleja tunnetaitojen vahvistamiseksi. Lisäksi ehdotamme, että kiusaamisen vastaiseen toimintaan julistetaan erillinen kampanja ja kehittämishanke, jossa tunnetaitojen kehittäminen on yhtenä painopistealueena. Liitteessä kuvattu luonnos kampanjaksi voisi toimia tulevien työpajojen ja suunnittelun pohjana. (Liite 3: Kiusaamisen vastainen kampanja: Koko Lahti kiusaamista vastaan: kymmenen keinoa vuosille 2021-2023)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Sivistyslautakunta

Pöytäkirja

nro 1

Toimenpiteet

Kaupunginhallitus, kaupunginvaltuusto

Liitteet

Valtuustoaloite: Koko Lahti kiusaamista vastaan: Tunnetaidot keskiöön

Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamalleja

Kiusaamisen vastainen kampanja: Koko Lahti kiusaamista vastaan: kymmenen keinoa vuosille 2021-2023

Tiedoksi merkittävät asiat

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Tiedoksi tuodaan seuraavat asiat:

- Sivistyslautakunnan alaisten viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset ajalta 10. - 31.12.2020.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön päätös 3.12.2020:
Lukiokoulutuksen järjestämislupamuutospäätös

D/3717/12.00.00.00/2016
- Opetushallituksen päätös 17.12.2020:
Valtion erityisavustus syksyn 2020 ylioppilastutkinnon
lisäresurssitarpeen korvaamiseen.

D/2484/02.05.01.00.01/2020
- Lahden kaupungin sivistyspalveluiden lausunto koulutuspoliittisesta selonteosta

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 1

D/2417/03.00.00.00/2020

Pöytäkirjat:

- Päijät-Hämeen sivistystoimen ohjausryhmän pöytäkirja 11.11.2020
- Päijät-Hämeen sivistystoimen ohjausryhmän pöytäkirja 9.12.2020

D/699/00.01.01.01/2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

Luettelo viranhaltijapäätöksistä

Sivistyslautakunta

Pöytäkirja

nro 1

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 27.01.2021

§ 8

Muut asiat

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Puheenjohtaja

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Sivistysjohtaja Tina Granqvistin koronatilannekatsaus.

Lautakunta keskusteli oppilaaksiotosta ja sen perusteista.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 1, § 2, § 6, § 7, § 8

Lahden kaupunki

MUUTOKSENHAKUKIELTO

oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 1

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 3, § 4, § 5

Lahden kaupunki

OIKAISUVAATIMUSOHJE, kunnallisasiat

Oikaisuvaatimusoikeus

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksistä, jotka koskevat virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista (Laki kunnallisesta viranhaltijasta 50 §).

Oikaisuvaatimusviranomainen

Asianomainen viranomainen/toimielin (mainittu päätöksessä/otteessa)

Yhteystiedot

Lahden kaupunki / kirjaamo

Postiosoite: PL 202, 15101 Lahti

Käyntiosoite: Lahden Palvelutori, Lahti-Piste, Kauppakeskus Trio, 2. krs,

Aleksanterinkatu 18

Aukioloaika: 8.00–18.00

puh. 03 814 2214

Sähköposti: kirjaamo(at)lahti.fi

Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätös on asetettu nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä ja muussa tapauksessa seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Oikaisuvaatimusaika taloudellisin ja tuotannollisin perustein tehdystä irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta irtisanomisajan päättymisestä.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen sekä sen tekijä ja yhteystiedot.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle oikaisuvaatimusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä riippumatta tavasta, jolla se toimitetaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 1

perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan
päättymistä.